

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการ แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลของการให้ความช่วยเหลือขององค์การต่างประเทศ แก่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

การจัดการศึกษาภายในโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับ โรงเรียนประถมศึกษาที่ดี

การจัดกิจกรรมและการบริการในโรงเรียนประถมศึกษา

การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา

-แนวคิดหลักในการบริหารโรงเรียน

-ประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน

-ทรัพยากรในการบริหารโรงเรียน

-ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร

-บทบาทของผู้บริหารในการใช้ทรัพยากร

องค์การต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา

องค์การต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือในโรงเรียนประถมศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่ง เป็นการศึกษาภาคบังคับ ให้กับเด็กไทยทุกคน ที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 อย่างทั่วถึง โดย

ให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ รับภาระประมาณร้อยละ 90 ของปริมาณเด็กในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับทั้งหมด ส่วนที่ เหลืออีกประมาณ ร้อยละ 10 นั้น เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามพระราช- บัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา ฉบับที่ 2 พ.ศ.2535 เพื่อพัฒนาศักยภาพและเตรียมความ พร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในทุกพื้นที่และจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักการและขอบข่ายที่คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้ดำเนินการ เพื่อสนองนโยบายด้าน ความ เสมอภาคทางการศึกษา และขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ให้บรรลุผลสำเร็จอย่าง มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536) ซึ่งจะเห็นได้จาก การที่กระทรวงศึกษาธิการ (2539) ได้บัญญัติ 10 ประการ โรงเรียนในอุดมคติไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ มีจิตสำนึกในการที่จะพัฒนาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและยกระดับ มาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้บริหารควรมีเวลาอยู่ ประจำสถานศึกษา เพื่อดูแลการปฏิบัติงานภายในให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
2. มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของ โรงเรียน หรือสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการเรียน การสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข ความมีวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรักสามัคคี รวมทั้งการจัดให้โรงเรียนมีความร่มรื่นมีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร่นา ไร่สวน ไร่ผลไม้
3. เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีแผนผังเต็มรูปแบบ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้อง คอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนสนามกีฬาครบครัน โดยให้เหมาะสมกับสภาพ ของท้องถิ่น
4. มีอุปกรณ์การเรียนการสอนครบครัน โดยจัดซื้อในราคาท้องตลาดที่เป็นธรรม ทั้งให้เหมาะสมกับการใช้ให้เกิดประโยชน์
5. มีบุคลากร ครูผู้สอนครบตามเกณฑ์ หากขาดแคลนควรให้ครูที่เกษียณอายุ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยสอนและหรือให้มีระบบการศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียม

6. องค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการหรือด้านบริหาร เช่น กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ การสอนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา การสอนวิชาชีพการเกษตร การก่อสร้าง การไฟฟ้า เป็นต้น

7. มีการเก็บค่าเล่าเรียน และค่าธรรมเนียมการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษา และจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครบครัน ทั้งนี้ ให้อยกเว้นค่าเล่าเรียนสำหรับเด็กยากจนและจ่ายค่าตอบแทนให้นักเรียนในการพัฒนาหรือฝึกปฏิบัติ ฝึกอาชีพ ที่เกิดรายได้และเป็นประโยชน์แก่โรงเรียน เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เป็นต้น

8. มีการส่งเสริมให้กลุ่มบุคคล หรือชุมชน มีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการบริหาร การจัดการของสถานศึกษา การจัดสวัสดิการให้กับครู เช่น การจัดที่พัก ค่าตอบแทน ค่าล่วงเวลา ค่าสอนพิเศษ ค่าฝึกอบรม ตลอดจนงานแก้ไขปัญหาน้ำนลินของครู

9. มีการวัดและประเมินผลทางการศึกษาที่มุ่งเน้นผลผลิต คือ คุณภาพของนักเรียน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

10. เป็นโรงเรียนที่ผู้นำท้องถิ่นและผู้ปกครองทุกระดับทุกประเภท ยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550

ได้มีจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา.

เพื่อสร้างบุคลากรแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้น โดยผู้ผ่านการศึกษแต่ละคนจะมีความสามารถและคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีความสุขภาพพละนามัยดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นผู้มีความสามารถในการคิด เป็นผู้ใฝ่รู้ และสามารถแสวงหาความรู้ เป็นผู้มีความสามารถในทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละและอดทนร่วมมือกับผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย และความเหมาะสมของการศึกษา แต่ละระดับ

ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีแนวทางการดำเนินงานใน 4 ด้าน

คือ

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
4. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา

จากภารกิจและแนวทางดังกล่าวนี้ จะดำเนินไปได้ด้วยดีต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง จึงจะทำให้ผู้เรียนและโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ซึ่งในด้านคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาแล้วยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) จึงได้พยายามแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษาให้หมดไป โดยในปีงบประมาณ 2528 ได้กำหนดโครงการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งมีโครงการทั้งหมด 18 โครงการ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 489,249,000 บาท ในจำนวนนี้มีโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 5 โครงการ ซึ่งรวมเป็นเงิน 93,700,000 บาท จากงบประมาณทั้งหมด การที่ต้องมีโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศนั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ จึงจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ

การจัดการศึกษาภายในโรงเรียน

โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบ โดยทั่วไปคือ สนองความต้องการของสังคม และสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งกระทำได้โดยการฝึกคนให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ดำรงตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย รู้จักสร้างความสำเร็จแก่ตนเอง มีทักษะในการประกอบอาชีพตามความสามารถของแต่ละบุคคล มีคุณธรรมและมีวัฒนธรรม นอกจากนี้โรงเรียนยังมีหน้าที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยทั่วไปแก่ผู้เรียน ฝึกผู้เรียนให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และดำเนินงานโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐ และระเบียบแบบแผนคำสั่งของทางราชการ การปฏิบัติใด ๆ ในโรงเรียนจะมุ่งไปสู่การสนองความต้องการของสังคม และของแต่ละบุคคลได้ โรงเรียนต้องมีปรัชญา ความมุ่งหมาย และความผูกพันที่จะปฏิบัติ เช่นนั้น

สุมน อมรวิวัฒน์ (2526) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาของโรงเรียนจะเป็นแนวทางทิศทางการจัด เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักสูตร แผนการสอน กิจกรรมทั้งที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพิเศษและการจัดบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน อันจะมีผลต่อคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีลักษณะสมบูรณ์ในตัวเอง หลายสิ่งหลายอย่างประกอบกันขึ้นเป็นโรงเรียนอันได้แก่ ตัวอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ หรือสื่อการเรียน การสอน สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ ครู นักเรียน ผู้บริหาร นักการภารโรง ผู้ปกครอง หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร บริการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด โครงการอาหารกลางวัน โครงการสุขภาพอนามัย โครงการแนะแนวการสอนซ่อมเสริม การกีฬาและสันทนาการ เป็นต้น โรงเรียนประถมศึกษาเป็นแหล่งที่เสริมสร้างประสบการณ์ และพัฒนาการให้แก่เด็กวัยประมาณ 6-12 ปี บางโรงเรียนอาจมีชั้นเด็กเล็กที่รับเด็กก่อนวัยเรียนอีก โรงเรียนเป็นแหล่งสืบทอดวัฒนธรรม เป็นสถานที่ปลูกฝังคุณธรรมและเป็นสื่อสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงครอบครัวกับสังคมให้ประสานกันสนิท (สุมน อมรวิวัฒน์, 2526)

แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะ โรงเรียนประถมศึกษาที่ดี

โรงเรียนประถมศึกษาที่ดีควรมีลักษณะที่จะส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ได้แก่ ด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย นักการศึกษาได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะโรงเรียนประถมศึกษาที่ดีไว้ดังต่อไปนี้

บันลือ พฤษะวัน (2519) กล่าวว่า ลักษณะโรงเรียนประถมศึกษาที่ดีจะต้องมีอาคารและบริเวณเพียงพอสำหรับการเล่นและทำการเกษตรกรรม มีสภาพแวดล้อมที่ดีปราศจากสิ่งรบกวนสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก ส่งเสริมสุขภาพพลานามัย และปลูกฝังทัศนคติที่ดีแก่เด็ก

การพิจารณาลักษณะของโรงเรียนประถมศึกษาที่ดีนั้น ถ้าจะยึดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหลักแล้ว โรงเรียนประถมศึกษาที่ดีจะต้องดำเนินงานให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้คือ

1. หมวดอาคารสถานที่ ได้แก่ การจัดเกี่ยวกับบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน และห้องพิเศษอื่น ๆ รวมทั้งห้องสมุด ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการเรียน การสอน ให้มีครบถ้วนเท่าที่จะทำได้
2. หมวดการบริหารโรงเรียน จะต้องมีการบริหารงานทั่วไป บริหารงานด้านบุคคล บริหารกิจการนักเรียน บริหารอาคารสถานที่ บริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ ตลอดจนมีการจัดบริการในด้านต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครู และนักเรียน
3. หมวดการเรียนการสอน โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงเรื่องเวลาเรียน สื่อการเรียน การเรียนการสอนทั่วไป การเรียนการสอนในกลุ่มวิชาทั้งหมด การประเมินผลการเรียน การสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่เรียนช้า
4. หมวดความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน โรงเรียนจะต้องมีกิจกรรมร่วมกับ ชุมชนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ เป็นต้น (วิไลวรรณ วิทยวิโรจน์, 2522)

สำหรับนักการศึกษาชาวต่างประเทศ มอชแมน (Mochlman) ให้ข้อคิดว่า โรงเรียน ประถมศึกษาที่ดีควรจัดเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้ความรู้ทางด้านสังคมแก่เด็ก มากที่สุด รวมทั้งพยายามเสริมสร้างให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และศีลธรรม ซึ่ง นิคเคิลสัน และแฮนเลน (Nickelson and Hansen) เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถานที่พัฒนาบุคคลแต่ละคน การพัฒนาบุคคลแต่ละคนนี้ หมายความว่า เป็นการพัฒนาทางวิชาการ สุขภาพ ศีลธรรม และคุณค่าทางจิตใจ โรงเรียนประถมศึกษาต้อง เป็นที่เรียนรู้ และถ่ายทอดวัฒนธรรมตลอดทั้งจัดประสบการณ์ด้านสังคมแก่เด็กอีกด้วย

จากแนวคิดของนักศึกษาดังกล่าวพอสรุปลักษณะ โรงเรียนประถมศึกษาที่ดีได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ดี จะต้องจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน มีการเตรียมการ มีทิศทางของการจัด เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักสูตร แผนการสอน กิจกรรม ทั้งที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมพิเศษ และการจัดบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน อันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา

การศึกษาในระดับประถมศึกษา หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีหลักการและมีจุดหมายเพื่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนดังนี้

หลักการ

1. เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน
2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้

จุดหมาย

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว
4. สามารถวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว ได้อย่างมีเหตุผลด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
5. มีความภูมิใจในความเป็นคนไทย มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

6. มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
7. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้าน และชุมชน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชนตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชนรอบ ๆ บ้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533)

การจัดการศึกษาจะเป็นไปตามความมุ่งหมายดังกล่าวได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาในแก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ผลการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับความดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน ถ้าโรงเรียนประถมศึกษาขาดประสิทธิภาพประชากรส่วนใหญ่ของประเทศก็จะพลอยขาดประสิทธิภาพไปด้วย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในฐานะที่ต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารงานโรงเรียนซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้กำหนดงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาออกเป็น 6 งานดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานกิจการนักเรียน
3. งานบุคลากร
4. งานธุรการและการเงิน
5. งานอาคารสถานที่
6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ในบรรดางานบริหารโรงเรียนที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง

ความหมายของงานวิชาการ

มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของงานวิชาการไว้ดังนี้
 สุมิตร คุณากร (2518) กล่าวถึงความหมายของงานวิชาการว่า "หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดความรู้และการศึกษาของเด็ก"

ภิญโญ สาธร (2519) กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า "เป็นกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ"

ประกอบ สุนันทวี (2530) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า "หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร"

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของงานวิชาการที่กล่าวมาสรุปได้ว่า งานวิชาการหมายถึงกิจกรรมทุกชนิดที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ซึ่งโรงเรียนต้องจัดขึ้นเพื่อปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ

ขอบข่ายของงานวิชาการ

เนื่องจากงานวิชาการ ประกอบด้วยกิจกรรมทุกชนิดที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ขอบข่ายของงานวิชาการจึงกว้างขวางและครอบคลุมงานหลายด้าน ดังนั้นบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน ต้องรู้และเข้าใจขอบเขตของงานวิชาการเป็นอย่างดี จึงจะทำให้งานวิชาการของโรงเรียนบรรลุจุดหมายได้ ซึ่งนักการศึกษาได้กำหนดขอบเขตงานวิชาการไว้ดังนี้

บันลือ พฤษะวัน (2525) ได้จำแนกงานวิชาการในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. งานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ได้แก่ การจัดครูเข้าประจำชั้นและประจำวิชา การจัดการวางสอน การเตรียมงานก่อนเปิดเรียน การจัดบริการห้องสมุด จัดหาวัสดุอุปกรณ์และเอกสารหลักสูตรให้พร้อมรวมทั้งการจัดทำโครงการวัดผลการศึกษาลดอดปี และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหมวดวิชา

2. การจัดการบริการอื่นที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการบริการแนะแนว การจัดกิจกรรมลูกเสือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมและการกีฬา

3. งานเกี่ยวกับบุคลากร ได้แก่ การจัดสายงานตามหมวดหมู่และความถนัดของครู เช่น ครูหัวหน้าหมวดวิชา ครูธุรการ ครูฝ่ายปกครอง

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527) ได้กล่าวถึงงานวิชาการของโรงเรียนว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. หลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การบริหารบุคลากรทางวิชาการ
4. การนิเทศการศึกษา
5. การบริหารสื่อการเรียน
6. กิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
4. งานวัดและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศการศึกษา
7. งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน
8. งานส่งเสริมการสอน
9. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

บุญมี เณรยอด (2528) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับขอบเขตของงานวิชาการ ภายในโรงเรียนไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร
2. ตารางสอนและวิธีสอน
3. วัสดุอุปกรณ์และการใช้แหล่งทรัพยากรในห้องถื่น
4. ห้องสมุด
5. กิจกรรมนักเรียน
6. การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน
7. การกำหนดให้ครู อาจารย์ ปฏิบัติงานวิชาการ
8. การแนะแนว
9. การวัดและประเมินผลการศึกษา
10. การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ

จากแนวคิดดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ขอบข่ายงานวิชาการประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนโดยตรง ที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้การศึกษามีคุณภาพในที่สุด

การจัดกิจกรรมและการบริการในโรงเรียนประถมศึกษา

สุนน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2530) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมและการบริการในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษานั้น นอกจากการเรียนรู้ในห้องเรียนตามเนื้อหาประสบการณ์กิจกรรมที่หลักสูตรกำหนดไว้แล้ว โรงเรียนยังสามารถให้ลักษณะนิสัยทักษะ เจตคติ ความรู้ความสามารถ การแสดงออก ฯลฯ ในอีกด้านหนึ่งได้และเป็นแนวทางที่ค่อนข้างให้ความเป็นอิสระ เสรีภาพ การดูแลเอาใจใส่ การช่วยเหลือ การให้คำแนะนำอีก ตลอดจนการแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยดี สำหรับการจัดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ให้แก่กเรียนในวัยนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ควรตระหนักและให้ความ

สำคัญเท่าเทียมกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อให้เกิดความชัดเจนจะขอแบ่งการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การจัดกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร
2. การจัดบริการต่าง ๆ ในโรงเรียนประถมศึกษา

1. การจัดกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-Curricula Activities)

เป็นกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนแต่ละคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยตนเองอันเกิดจากความสมัครใจ ความสนใจ ความสามารถเฉพาะของแต่ละบุคคล กิจกรรมในลักษณะนี้นักเรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ โดยมีครูคอยให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในบางครั้ง คุณประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีอยู่มากมายในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้แก่นักเรียน เช่นการเสียสละ การบังคับตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนาความสามารถเฉพาะด้านของตนเอง ความมีระเบียบวินัย การรู้จักหน้าที่ของตนเอง การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การมีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงต้องเปิดกว้างและมีประเภทของกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนได้เลือกเข้าดำเนินการด้วยตนเอง การบังคับหรือการให้คะแนนในกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงควรหลีกเลี่ยงและไม่ควรกระทำ เพื่อให้เห็นแนวทางและประเภทของกิจกรรมที่จะจัดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา และเน้นการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละด้าน กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะแบ่งได้ดังนี้คือ

1. กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนในห้องเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่เสริมการสอนกลุ่มวิชาการต่าง ๆ ตามกำหนดไว้ในหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ ชมรมหรือชุมนุมวิชาการต่าง ๆ เช่น ชมรมพุทธศาสนาและประเพณี ชมรมศิลปศึกษา ชมรมทางภาษาไทย เป็นต้น
2. กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความสนใจเฉพาะและความสามารถพิเศษ ได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้ค้นหาหรือพัฒนาความสนใจและความสามารถพิเศษของตนเอง เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้รับการเสริมทักษะต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้พัฒนามากขึ้นไปอีกด้วย กิจกรรมลักษณะนี้ ได้แก่ การจัดทำหนังสือพิมพ์โรงเรียน ชมรมโต้วาที ชมรมละคร เป็นต้น

3. กิจกรรมการพัฒนาทางด้านจิตใจ น้ำใจ และศีลธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ส่งเสริมการให้นักเรียนรู้จักการเสียสละ การทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น กิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี ชมรมอาสาพัฒนา เป็นต้น

4. กิจกรรมที่เป็นการบริการภายในที่นักเรียนทำให้นักเรียน เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง การบริการส่วนรวม และเพื่อช่วยเหลืองานต่าง ๆ กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ สภานักเรียน คณะกรรมการนักเรียน กลุ่มพัฒนาบริเวณโรงเรียน กลุ่มรักษาโรงอาหาร เป็นต้น

5. กิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาการในการอยู่ร่วมกัน การเข้าสังคม การพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ กิจกรรมประเภทการพบปะสังสรรค์ การไปศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

6. กิจกรรมทางด้านกีฬา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีพลานามัยที่แข็งแรง อุตุน มีวินัย และเป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬาด้วย กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การเล่นฟุตบอล บิงปอง หมากรุก กีฬาสี กีฬาโรงเรียน เป็นต้น

กิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้ง 6 ประเภทนี้ เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถจัดขึ้นได้และทุก ๆ กิจกรรม จะมีผลโดยตรงและทางอ้อมแก่การพัฒนาลักษณะนิสัยตามจุดหมายของหลักสูตร เพื่อให้เห็นแนวทางวิธีการดำเนินการและตัวอย่างของกิจกรรมประเภทนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น โรงเรียน ผู้บริหาร และครูทุกคนควรมีความเข้าใจเบื้องต้น ดังนี้คือ

1. โรงเรียนควรมีเป้าหมาย โครงการการดำเนินงาน กิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ชัดเจน เกิดความเข้าใจตรงกัน และดำเนินการไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ให้บังเกิดผลอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนต้องให้ออกาสและเสรีภาพในการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ แก่นักเรียนมากที่สุด

2. นักเรียนแต่ละคนควรมีอิสระความพอใจ การสมัครใจของตนเองเป็นสำคัญในการเลือกหรือเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น โรงเรียน ครู ผู้บริหาร ไม่ควรบังคับหรือกำหนดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบางประเภทที่นักเรียนอาจไม่สนใจ แต่โรงเรียนเน้นหรือต้องการมากทางเลือกของกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ต้องมีจำนวนมากพอกับความสนใจของนักเรียนที่มีอยู่ในโรงเรียน

3. นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ ผู้จัดทำ ผู้แสดงออก ให้ข้อคิดเห็นอีก ตลอดจนเป็นผู้เตรียมการด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ครู อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นเพียงคอยให้คำแนะนำ การปรึกษาหารือ ปรึกษา หรือ ปรึกษา และช่วยเหลือนักเรียนในบางปัญหาที่นักเรียนร้องขอก็เป็นได้
4. การส่งเสริมการให้กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับนักเรียน เพราะการดำเนินการย่อมมีปัญหา ข้ออุปสรรค ข้อจำกัดมากมาย ซึ่งล้วนแล้วแต่บั่นทอนความตั้งใจ ความเสียสละของผู้ดำเนินการตลอดเวลา ครูจึงต้องคอยเสริมแรง ติดตามผลให้คำแนะนำที่สร้างสรรค์ มีประโยชน์ และเสริมแรงให้แก่เรียนอย่างสม่ำเสมอ
5. การแบ่งเวลาในการดำเนินการกิจกรรมนั้น ครูต้องแนะนำให้รู้จักแบ่งเวลาในการเรียนและการทำกิจกรรมพอเหมาะแก่กัน ประการสำคัญคือต้องไม่ทำกิจกรรมจนเป็นผลเสียแก่การเรียน การใช้เวลาว่างในการจัดกิจกรรมจึงต้องเสริมการเรียนรู้ในยามปกติให้ดียิ่งขึ้น
6. ไม่ควรกำหนดมาตรฐาน คะแนน หรือรางวัลในการดำเนินกิจกรรมแต่ละประเภท เพราะจะทำให้เกิดการแข่งขัน สิ้นเปลือง และผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ประโยชน์ไม่เต็มที่ โรงเรียนไม่ควรสร้างเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นเพื่อจะนำสิ่งต่าง ๆ ไปเผยแพร่ให้กับตนเอง แต่ผลหรือสิ่งที่เกิดขึ้นควรเป็นความสามารถของแต่ละคนแต่ละชมรมจะดีที่สุด
7. การจัดสรรงบประมาณ วัสดุสิ้นเปลือง อุปกรณ์ที่จำเป็น สถานที่ดำเนินการ และอื่น ๆ โรงเรียนควรมีนโยบายที่ชัดเจน การจัดเตรียม ความพร้อมที่จะดำเนินการและการสนับสนุนในทุก ๆ ทางที่จะทำให้การดำเนินงานของนักเรียนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ
8. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นไม่ควรจัดหลาย ๆ ประเภทในเวลาเดียวกัน เพราะนักเรียนบางคนบางกลุ่มอาจมีความสนใจหลาย ๆ ด้าน แต่ไม่อาจเข้าร่วมทุกกิจกรรมได้ โรงเรียน คณะผู้ดำเนินการจึงควรมีโครงการ ระยะเวลาที่เหมาะสมกับการเรียน ความพร้อมความสนใจของนักเรียนส่วนใหญ่ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด และก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดด้วย
9. การส่งเสริมให้การดำเนินการในโครงการต่าง ๆ มีระบบ มีการประชุม ปรึกษาหารือ การรายงานผล การหมุนเวียนในการดำเนินการตำแหน่งต่าง ๆ การส่งเสริม ให้

นักเรียนทุกคนมีโอกาสได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การให้รู้จักรับผิดชอบต่อการดำเนินงานในแต่ละครั้งของตนด้วย

10. การประเมินผลการดำเนินงาน การสรุปผลในสิ่งที่ปฏิบัติเสร็จสิ้นลงในแต่ละครั้ง เพื่อประมวลสิ่งที่เกิดขึ้น ข้อควรแก้ไข ข้อดี ข้อเสีย ที่น่าจะหยิบยกขึ้นมาพิจารณา การสรุปผลเพื่อหาข้อเสนอแนะ แนวทางที่พึงประสงค์ต่อไป

ตัวอย่างกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทางด้านจิตใจ น้ำใจ และศีลธรรม อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

- ก. กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ
- ข. กิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม
- ค. กิจกรรมชมรมอาสาพัฒนา
- ง. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี การอยู่ค่ายพักแรม

แนวทางการดำเนินกิจกรรมประเภทนี้ อาจสามารถดำเนินการได้คือ

1. พานักเรียนออกไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ การพาไปเวียนเทียน การชมวัด การนั่งเทศน์ การแนะนำศึกษาสถานที่สำคัญ เป็นต้น
2. การจัดกิจกรรมศาสนาในโรงเรียน ได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การจัดทำบุญตักบาตรในโรงเรียน นิมนต์พระมาเทศน์ การหล่อเทียนพรรษา ฯลฯ
3. กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติอยู่เสมอ ได้แก่ การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ การอบรม การให้คำแนะนำที่ควรปฏิบัติ เป็นต้น

2. การจัดบริการต่าง ๆ ในโรงเรียนประถมศึกษา

นับเป็นบริการที่โรงเรียนประถมศึกษาควรจัดให้มีขึ้น เพราะนักเรียนในระดับนี้ต้องการความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม บริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนดำเนินการจะเป็นพื้นฐานสำคัญและส่งผลให้การเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษาได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการจัดบริการต่าง ๆ เหล่านี้อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ

2.1 การจัดบริการส่งเสริมทางด้านร่างกาย สุขภาพอนามัย และการเจริญเติบโต

2.1.1 โครงการสุขภาพในโรงเรียน เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะ การให้บริการสุขภาพในโรงเรียน และการให้ความรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ถูกต้อง

2.1.2 การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน การจัดบริการทางด้านนี้เพื่อช่วยและส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ในราคาถูกลง และเป็น การสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.1.3 การจัดโครงการกีฬา เป็นการให้บริการในเรื่องของอุปกรณ์กีฬา ประเภทต่าง ๆ การจัดสอน การให้คำแนะนำ สติปัญญา อารมณ์ และการเรียนรู้

2.2 การจัดบริการส่งเสริมทางด้าน สติปัญญา อารมณ์ และการเรียนรู้

2.2.1 การบริการด้านห้องสมุด มุมหนังสือหรือมุมประสบการณ์ต่าง ๆ การบริการด้านนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่านและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น

2.2.2 การสอนซ่อมเสริม เป็นการจัดการที่ช่วยเหลือนักเรียน ที่มีปัญหา ทางด้านการเรียน ให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนมากยิ่งขึ้น

2.2.3 การแนะแนวในโรงเรียน เป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนให้เข้าใจตนเอง สิ่งแวดล้อมและปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข ตัดสินใจ เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสูงสุดได้ทุกด้าน

การจัดกิจกรรมและการบริการที่กล่าวมานั้นเป็นเพียงแนวทาง การบริการอื่น ๆ ไม่ว่าจะ เป็นโครงการห้องสมุด มุมประสบการณ์ โครงการสุขภาพอนามัย การสอนซ่อมเสริม การ บริการด้านกีฬา และอื่น ๆ อีกหลายโครงการหลายกิจกรรมที่โรงเรียนจะสามารถจัดขึ้นได้ ซึ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนแล้วแต่สร้างเสริมประสบการณ์ พัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สร้างเจตคติ และประการสำคัญ คือสามารถทำให้นักเรียนมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ในจุดหมายทุกประการ ได้ด้วย การสร้างคุณภาพของนักเรียนจึงต้อง ดำเนินควบคู่ไปทั้งการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพกับการจัดกิจกรรมและการบริการ

ต่าง ๆ ที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ปัญหาและข้อจำกัดของนักเรียนด้วย กิจกรรมและการบริการจึงเป็นเสมือนการเรียนรู้ การช่วยเหลือที่ให้คุณค่ามาก แต่ไม่มีหลักสูตรหรือวิธีการที่แน่นอนตายตัว แต่ได้ยึดนักเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่จะพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของนักเรียนแต่ละคนให้พัฒนาสูงสุดไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ปัญหาความสามารถเฉพาะ และการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

การบริหารงาน ใน โรงเรียนประถมศึกษา

แนวคิดหลักในการบริหารโรงเรียน

1. "โรงเรียน" เป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด และผลของการจัดการประถมศึกษา จะเป็นเช่นใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของโรงเรียน
2. "ภารกิจหลัก" ของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือคุณภาพที่พึงประสงค์ทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสุขภาพอนามัยที่ดี
3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการประถมศึกษา มีหลายอย่าง เช่น ระบบการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารโรงเรียน
4. การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานได้นั้น ย่อมต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหาร
5. การบริหารโรงเรียนจะบรรลุผลสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตรได้ดั่งนั้น ย่อมต้องอาศัยงานการบริหารอย่างน้อย 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ในบรรดางานการบริหารทั้ง 6 งานนั้น งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด
6. ทรัพยากรในการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 อย่าง คือ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ และระบบการจัดการนั้น ทรัพยากรด้านบุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด
ดังนั้น ในการบริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่องานและต่อบุคลากรไปพร้อม ๆ กัน นั่นคือ ทำอย่างไรจึงจะได้งานและให้บุคคลที่ทำงานทำงานอย่างมีความสุข

7. การบริหารงานทั้ง 6 งานของโรงเรียนจะเป็นไปได้ย่อมต้องอาศัยกระบวนการบริหารอย่างน้อย 4 ขั้นตอน คือ

7.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน

7.2 การวางแผน

7.3 การดำเนินการตามแผน (การกำกับ ติดตาม และนิเทศ ฯลฯ)

7.4 การประเมินผล

8. การบริหารงานในโรงเรียนจะเป็นไปได้โดยราบรื่นและได้ผลดียิ่งขึ้น ถ้าผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้แนวทางและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ประกอบ เช่น

8.1 การบริหารโดยยึดผลที่จะเกิดขึ้นต่อนักเรียนเป็นหลักสำคัญ

8.2 การบริหารโดยให้บุคลากรมีส่วนร่วม เช่น การใช้กระบวนการกลุ่ม การให้กลุ่มมีโอกาสแก้ปัญหาหรือปรับปรุงงาน ในหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยตัวเอง ฯลฯ

8.3 การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีระบบ

8.4 มนุษยสัมพันธ์ในโรงเรียน

8.5 ภาวะผู้นำในโรงเรียน

9. ทักษะในการบริหารประกอบด้วย ทักษะด้านเทคนิควิธีการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดรวบยอดของหน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529)

ประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ทรัพยากรหรือปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารที่สำคัญ มี 4 อย่าง คือ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ ในบรรดาทรัพยากรทั้ง 4 อย่างนี้ คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด และถึงแม้ว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการประถมศึกษาจะมีหลายอย่าง เช่น ระบบการบริหารการประถมศึกษา ครู ผู้บริหารโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครองก็ตาม แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารโรงเรียน เพราะเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารงาน คือ ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่ดี มีคุณธรรม มีความรู้ และทักษะในการบริหารเป็นอย่างดี ทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการบริหารของผู้บริหาร ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิควิธี ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดรวบยอดของหน่วยงาน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะด้านใดมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับความรับผิดชอบ ตามตำแหน่งหน้าที่และปริมาณงานเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างประสิทธิภาพในการบริหารโดยยึดแนวคิดหลักดังนี้

1. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด อย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และจัดความซ้ำซ้อนต่าง ๆ ให้เหลือน้อยที่สุด
2. ยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ
 - 2.1 มุ่งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์
 - 2.2 ปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นักเรียน เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ การทำงานเป็นกลุ่ม ความขยันหมั่นเพียร การประหยัด การใฝ่หาความรู้ สร้างเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ เป็นต้น
 - 2.3 ปฏิบัติงานบริหารโรงเรียนทุกงานโดยยึดงานวิชาการเป็นหลัก ส่วนงานอื่นจะปฏิบัติมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสำคัญของแต่ละงาน จุดหมายของการประถมศึกษา ความจำเป็น และความต้องการ ตลอดจนทั้งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งนี้ต้องมุ่งประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ
 - 2.4 ปฏิบัติงานตามขั้นตอนของกระบวนการของการบริหารโรงเรียน 4 อย่าง คือ
 - การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
 - การวางแผน
 - การดำเนินการตามแผน ได้แก่ การกำกับ ติดตาม และนิเทศแผนงาน
 - การประเมินผลงาน
 - 2.5 เน้นการบริหารโดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม เช่น การเสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น

2.6 ใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม เช่น

- การจัดระบบข้อมูลในโรงเรียน
- การใช้ภาวะผู้นำ
- การนำการประชุม
- มนุษยสัมพันธ์
- การตัดสินใจ
- กระบวนการกลุ่ม
- การนิเทศการศึกษา
- การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- การสร้างขวัญและกำลังใจ

ถ้าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา นำแนวความคิดหลักต่าง ๆ ตามที่กล่าวข้างต้น มาใช้ในการดำเนินการบริหารโรงเรียนแล้ว ก็เชื่อได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะสูงขึ้น และลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรจะเกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างแน่นอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529)

ทรัพยากรการบริหารโรงเรียน "การจัดการ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์"

ความสำคัญของทรัพยากร

การบริหารไม่ว่าจะเป็นการบริหารประเภทใด มีลักษณะร่วมกันอยู่หลายอย่าง คือ

1. การบริหารอาศัยปัจจัยด้านบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด
2. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
3. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
4. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล

ฉะนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มเพื่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มในอันที่จะให้

ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์

5. การบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือกัน ดำเนินการไปตามเหตุผล

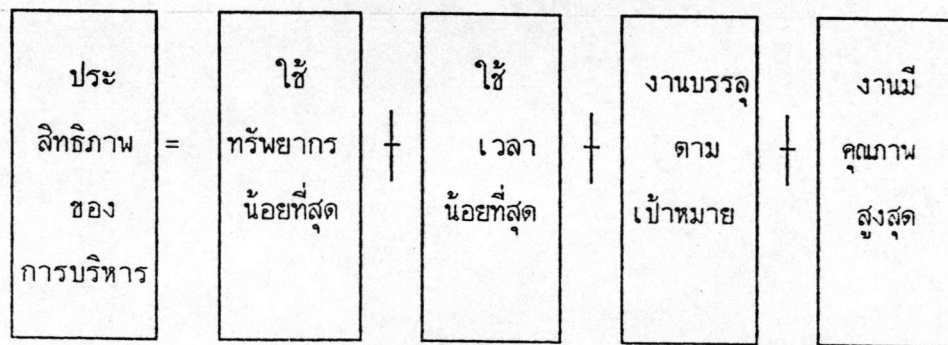
เมื่อวิเคราะห์ลักษณะการบริหารข้างต้นแล้วจะเห็นว่า นอกจากการใช้กระบวนการให้กลุ่มร่วมมือกันแล้ว จำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยด้านทรัพยากรเป็นองค์ประกอบสำคัญด้วย

แต่เท่าที่ผ่านมา มีหลักฐานหรือดัชนีทางการศึกษาหลายอย่างที่แสดงให้เห็นว่าการใช้ทรัพยากรยังไม่มีประสิทธิภาพพอ

ทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งประกอบด้วยการจัดการ บุคลากร เงิน และวัสดุ อุปกรณ์ "มีจำกัด" โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินหรืองบประมาณไม่สามารถจัดหามาได้ตามความต้องการ การใช้ทรัพยากรอย่างจำกัดนั้นให้เกิดผลตามเป้าหมายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ความสามารถของผู้บริหารอยู่ที่การดำเนินการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้บรรลุจุดหมายหลักในเวลาเร็วขึ้น ถ้าทำได้เช่นนี้ย่อมแสดงว่า การบริหารมีประสิทธิภาพ ดังแสดงไว้ตามแผนภูมิที่ 1

ประสิทธิภาพการบริหาร

แผนภูมิที่ 1 ประสิทธิภาพการบริหาร

สิ่งที่แสดงว่าโรงเรียนขาดประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา จะพบว่าสิ่งที่แสดงหรือชี้ให้เห็นว่าการจัดการประถมศึกษาขาดประสิทธิภาพ เช่น

1. การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีสุขภาพอนามัย และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ยังไม่ถึงระดับที่น่าจะเป็น
2. การที่มีนักเรียนตกซ้ำชั้นอยู่ค่อนข้างมาก เช่น ในปีการศึกษา 2526 มีนักเรียนตกซ้ำชั้นถึง 903,767 คน
3. การที่โรงเรียนไม่ได้ใช้วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ตลอดจนครุภัณฑ์ที่มีอยู่อย่างเต็มที่รวมทั้งขาดการดูแลรักษาที่ดี ประโยชน์ที่ได้รับจึงมีน้อย
4. การที่มีจำนวนบุคลากร โดยเฉพาะครูโดยเฉลี่ยมีมากเกินไปจนความจำเป็น ดังที่ปรากฏอยู่ในหลายจังหวัด ทำให้มีปริมาณงานน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งหมายถึงค่าใช้จ่ายต่อนักเรียนสูงขึ้น
5. การขาดระบบการจัดการที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนไม่ค่อยได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรไว้ชัดเจน ตลอดจนขาดการกำกับ ติดตามและนิเทศที่ดี ทำให้บุคลากรทำงานไม่เต็มที่ งานบางอย่างใช้เวลาเกินความจำเป็น
6. การที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในการบริหารไม่สอดคล้องกับความสำคัญของงานบริหารโรงเรียนทั้ง 6 งาน เช่น ใช้เวลาปฏิบัติงานด้านธุรการ และออกไปนอกโรงเรียนมาก แทนที่จะใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากกว่างานอื่น ๆ ซึ่งทำให้มีผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
7. การที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่ค่อยเอาจริงเอาจังกับการวางแผนบริหาร ตลอดจนการกำกับ ติดตามและนิเทศตามแผน จึงทำให้การบริหารขาดแนวทางที่ดี การบริหารจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ทรัพยากรในการบริหารการศึกษา

ทรัพยากรในการบริหารศึกษาก็เหมือนกับทรัพยากรในการบริหารอย่างอื่น คือ ประกอบด้วยทรัพยากรหลัก 4 อย่าง คือ การจัดการ บุคลากร เงิน และวัสดุอุปกรณ์

1. การจัดการ คือ กรรมวิธีที่จะใช้ดำเนินการบริหารตามลักษณะสภาพที่เป็นเอกเทศ หรือเป็นอิสระจากระบบอื่น

2. บุคลากร เราอาจกล่าวได้ว่า ไม่มีภารกิจใดที่ใช้บุคลากรมากเท่ากับภารกิจการศึกษา เพราะการศึกษามีหลายระดับ มีทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ มีทั้งผู้ให้โอกาส (ครู เจ้าหน้าที่ ฯลฯ) และผู้รับโอกาส (นักเรียน)

ในการบริหารจึงจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบและวิธีการ โดยเฉพาะของตนเอง คนที่มาทำหน้าที่ให้โอกาสทางการศึกษา โดยทั่วไปจะมีความรู้โดยวุฒิและโดยประสบการณ์สูงกว่ากลุ่มข้าราชการอื่น ทั้งนี้เพราะภารกิจทางการศึกษามีผลต่อชีวิตของคนเป็นอันมาก และอาชีพทางการศึกษาเป็นอาชีพแม่ นั่นคือ ถ้าไม่มีการศึกษาก็ไม่มีอาชีพอื่น เนื่องจากการศึกษาผลิตและพัฒนาคนไปป้อนอาชีพอื่น

3. เงิน เป็นปัญหาหนักและเป็นปัจจัยสำคัญ ภารกิจการศึกษาเป็นภารกิจที่ใช้เงินมากที่สุด เพราะผู้รับบริการทางการศึกษา(นักเรียน) มีจำนวนมากมาย ต้องใช้งบประมาณมากในปัจจุบัน งบประมาณทางการศึกษาอยู่ระหว่าง 16-20% ของงบประมาณทั้งหมด

4. วัสดุอุปกรณ์ ในภารกิจการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์จำนวนมาก โดยเฉพาะการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยดำเนินการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ระบบการศึกษาจะดำเนินไปได้ดี มีประสิทธิภาพ คือ บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ ย่อมต้องอาศัยปัจจัย 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. อาศัยระบบการจัดการที่ดี
2. อาศัยบุคลากร ทั้งปริมาณและคุณภาพเพียงพอและเหมาะสมกับงาน
3. อาศัยเงินที่สามารถนำมาสนับสนุนกิจการ ได้อย่างเต็มที่
4. อาศัยวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอ

ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร

สิ่งที่เป็นยอดปรารถนาในการกิจการศึกษาในปัจจุบันก็คือ ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ซึ่งหมายถึงการจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ โดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การที่จะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ อาจจะทำได้หลายวิธี เช่น

1. "ลด" ทรัพยากร บุคลากร เงิน และวัสดุอุปกรณ์ และปรับปรุงระบบการจัดการให้ดีขึ้น เพื่อให้ผลการจัดการศึกษาอยู่ในระดับเดิม หรือดีขึ้น
2. ใช้ทรัพยากร บุคลากร เงิน และวัสดุอุปกรณ์ "เท่าเดิม" และปรับปรุงระบบการจัดการให้ดีขึ้น เป็นการ "เพิ่มคุณภาพ" หรือผลที่เกิดขึ้นต่อนักเรียนให้มากขึ้น นั่นคือ ลงทุนเท่าเดิม แต่ได้ผลดีขึ้น
3. "เพิ่ม" ทรัพยากร บุคลากร เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เท่าที่จำเป็น และจัดระบบการจัดการให้ดีขึ้น ทำให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาสูงสุด

ในการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะใช้ทางเลือกใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและสถานการณ์แวดล้อม แต่สิ่งที่จะขาดไม่ได้ก็คือ การดำเนินการเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

บทบาทของผู้บริหารในการใช้ทรัพยากร

ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เกิดประโยชน์ต่อการจัดการประถมศึกษาในโรงเรียน เพราะความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนจะอยู่ที่ "การใช้บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ และเวลาที่มีอยู่ให้ได้ผลมากที่สุด"

จึงเป็นที่เชื่อแน่ว่า ถ้าผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดการเกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และเวลา "เป็น" แล้ว ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการประถมศึกษาของชาติเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องดำเนินการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือที่ได้รับมาให้เกิดประโยชน์ต่อภารกิจของโรงเรียนให้มากที่สุด ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินการได้หลายประการ

1. การจัดการ นับเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน โดยตรงที่จำต้องจัดระบบการจัดการให้ชัดเจน และเป็นที่ยอมรับทั่วไป โดยกำหนดกรรมวิธีที่จะใช้ในการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพหรือลักษณะของโรงเรียน

ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนขึ้นอยู่กับ "ระบบการจัดการ" เป็นอย่างมาก แม้ว่า จะวางแผนไว้เป็นอย่างดี แต่ขาดระบบการจัดการที่ดี ก็ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

ในการจัดดำเนินการ จำเป็นต้องคำนึงถึงเวลาและทรัพยากร บุคลากร เงิน และวัสดุ อุปกรณ์ นั่นคือ ถ้าใช้เวลามาก ก็ย่อมหมายถึงการลงทุนเกี่ยวกับ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ก็ ย่อมมากตามไปด้วย

2. บุคลากร บุคลากรในโรงเรียนมีหลายฝ่าย แต่ที่สำคัญที่สุดได้แก่คณะครู ซึ่งผู้บริหารอาจดำเนินการได้ ดังนี้

2.1 กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน โดยยึดหลักความเสมอภาค ความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ตลอดจนทั้งภารกิจหลักของโรงเรียน ทั้งนี้ จำเป็นต้องให้บุคลากรมีหน้าที่หลัก หน้าที่สนับสนุนและหน้าที่บริการประกอบกันเสมอ

2.2 ติดตามและดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ โดยวางแผนไว้ล่วงหน้าชัดเจน

2.3 นิเทศหรือให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือร่วมกับปัญหาที่เกิดขึ้นขณะ บุคลากรปฏิบัติงาน

2.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ กอปรทั้งใช้ผลการประเมินประกอบการวางแผน พิจารณาความดีความชอบ หรือการส่งเสริมความก้าวหน้าต่อไป ทั้งนี้จำต้องบำรุงขวัญ ให้กำลังใจ หรือเสริมแรงอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมและ ยุติธรรม โดยยึดระบบคุณธรรมเป็นสำคัญ

3. เงินหรืองบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินการได้หลายอย่างเช่น

3.1 วางแผนการใช้เงินหรืองบประมาณที่ได้รับ โดยยึดหลักในกิจกรรมที่มีผล ใกล้เคียงนักเรียนมากที่สุดก่อน ทั้งนี้ควรให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย

3.2 วางแนวทางการได้มาซึ่งเงินนอกงบประมาณจากชุมชน หรือแหล่งอื่น ๆ หรือจากกิจกรรมของ โรงเรียนเอง

3.3 จะระบบการเงินให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน ให้บุคลากรรับทราบและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

3.4 จัดประเมินผลการใช้เงินหรืองบประมาณ

4. วัสดุอุปกรณ์ ก็เช่นเดียวกับทรัพยากรอย่างอื่น ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีระบบ นั่นคือ

4.1 จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน

4.2 วางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นให้เกิดประโยชน์อย่าง เอนกประสงค์

คุ้มค่า

4.3 จัดระบบการเก็บ บำรุง และรักษาไว้ให้ดี

4.4 ดำเนินการประเมินผลว่า การใช้วัสดุอุปกรณ์เกิดประโยชน์เต็มที่หรือไม่ ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไรจึงจะได้รับประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ, 2529)

จากหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้กล่าวมา องค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นด้าน การเงินใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ บุคลากร อาคารเรียน อาคารประกอบ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ ต่าง ๆ รวมไปถึงระบบการบริหารงานในโรงเรียนด้วย ซึ่งในปัจจุบันมีโรงเรียนอีกจำนวนมาก ยังขาดความพร้อมในสิ่งเหล่านี้และได้พยายามหาแหล่งที่ให้การสนับสนุนแก่ทาง โรงเรียน จาก หน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งองค์การต่างประเทศก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนในการให้ความช่วยเหลือใน โรงเรียนประถมศึกษา ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

องค์การต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่องค์การต่างประเทศได้เข้ามามีส่วนให้ความช่วยเหลือ ทั้งในด้านการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ยากไร้ เช่นประชาชนที่ได้รับความ เดือดร้อนจากภัยสงครามที่อยู่ตามแนวชายแดน

ประเภทขององค์การระหว่างประเทศ

1. องค์การของรัฐระหว่างประเทศ เป็นองค์การซึ่งรัฐเป็นสมาชิก เช่น องค์การสหประชาชาติ หรือองค์การส่วนภูมิภาคต่าง ๆ
2. องค์การเอกชนระหว่างประเทศ คือ องค์การที่ไม่ได้เกิดจากการทำสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล แต่เป็นองค์การที่เกิดจากความร่วมมือของสมาคม หรือสหภาพต่างๆ ที่เอกชนก่อตั้งขึ้นและขยายความร่วมมือกันออกไปนอกเขตของรัฐบาล และการร่วมมือกันดังกล่าวนี้อาจจะขอให้รัฐบาลรับรองฐานะขององค์การก็ได้ (พัฒนาวิทย์ ศรีปรีชา, 2526)

ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ในด้านการศึกษาตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 1 จนถึงปัจจุบัน โดยในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 1-6 องค์การระหว่างประเทศได้ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา มีจำนวน 7 องค์การ ซึ่งให้ความช่วยเหลือใน 14 โครงการ ดังแผนภูมิที่ 2

องค์การประเทศ	โครงการที่ได้รับความช่วยเหลือ
1. องค์การยูเนสโก	โครงการค้นคว้าเรื่องเด็กแห่งชาติ และโครงการฝึกหัดครูชนบท
2. องค์การยูนิเซฟ	โครงการขยายการศึกษาภาคบังคับ โครงการปรับปรุงโรงเรียนตัวอย่างของจังหวัด ในภาคศึกษา 3, 4, 5, 7 โครงการอนามัยโรงเรียน และโครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา
3. องค์การซีมีโอ	โครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา โดยใช้สื่อ RIT
4. องค์การสหประชาชาติ	โครงการพัฒนาที่สูง
5. มูลนิธิฟอร์ด	โครงการวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพ ประถมศึกษา
6. สมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ	โครงการวิทยุโรงเรียน โครงการศูนย์วิชาการ โครงการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา โครงการวิจัยและพัฒนาแบบความร่วมมือของ องค์กรชุมชน และโครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา ในเขตปฏิรูปที่ดิน

แผนภูมิที่ 2 โครงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรต่างประเทศ

จากโครงการดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รับความช่วยเหลือจำนวน 8 โครงการ คือ

1. โครงการอนามัยโรงเรียน
2. โครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาโดยความช่วยเหลือของยูนิเซฟ
3. โครงการวิทยุโรงเรียน
4. โครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี, ศรีสะเกษ (ศูนย์วิชาการ)
5. โครงการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา
6. โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบความร่วมมือขององค์กรชุมชน
7. โครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาในเขตปฏิรูปที่ดิน
8. โครงการพัฒนาที่สูง โดยความช่วยเหลือของสหประชาชาติ

ลักษณะการให้ความช่วยเหลือขององค์การระหว่างประเทศที่กล่าวมานั้น เป็นลักษณะเงินให้เปล่า เงินกู้ ผู้เชี่ยวชาญ ทุนการศึกษาต่อต่างประเทศ ทุนอบรมและวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาการศึกษาของไทย (ปรารธนา สงวนวงษ์, 2533)

ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังได้รับความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากองค์การต่างประเทศอยู่ เช่น โครงการโรงเรียนสีเขียว โครงการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กด้อยโอกาส โครงการรณรงค์เพื่อป้องกันโรคเอดส์แก่เด็กนักเรียนประถมศึกษา โครงการพัฒนาครอบครัวได้รับการช่วยเหลือจากองค์การยูนิเซฟ โครงการส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของครูผู้สอนร่วมกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติ ซึ่งการให้ความช่วยเหลือนี้ให้ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

องค์การต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้รับงบประมาณแต่ละปีมีจำนวนจำกัด ไม่พอกับความต้องการและความขาดแคลนของ โรงเรียน จึงมีความจำเป็นต้องขอความร่วมมือ

ช่วยเหลือจากหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ ซึ่งองค์การต่างประเทศก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ให้ความช่วยเหลือในโรงเรียนประถมศึกษา ในการให้ความช่วยเหลือนั้นมีทั้งที่ผ่านสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเข้าไปให้ความช่วยเหลือในโรงเรียนโดยตรงซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะ โรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การต่างประเทศ โดยไม่ผ่านสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งผู้วิจัยได้ไปสำรวจรายชื่อองค์การต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือในโรงเรียนประถมศึกษานี้จากกรมวิเทศสหการ และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยมีองค์การต่างประเทศดังต่อไปนี้

1. องค์การ ซี.ซี.เอฟ.สากล

ประวัติองค์การ ซี.ซี.เอฟ.สากล

องค์การซี.ซี.เอฟ.สากล เป็นองค์การพัฒนาเด็กนานาชาติที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุด องค์การหนึ่ง ก่อตั้งขึ้นในเดือนกันยายน พ.ศ.2481 โดย ดร.เจ คิว คลาร์ต และภรรยา ทั้งสองท่านเป็นหมอสอนศาสนาซึ่งดำเนินการหาเงินบริจาคเพื่อส่งไปช่วยเหลือเด็กกำพร้าชาวจีนในมณฑล กวางตุ้งที่ประสบภัยจากสงครามระหว่างประเทศจีนกับประเทศญี่ปุ่น โดยเริ่มการช่วยเหลือแบบบุคคลต่อบุคคล ผู้บริจาคจะส่งเงินช่วยเหลือเด็กที่ตนอุปการะผ่านกองทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กชาวจีน (China's Children Fund) เรียกโดยย่อว่า ซี.ซี.เอฟ

เมื่อประเทศจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ องค์การ ซี.ซี.เอฟ. ได้ยุติการช่วยเหลือเด็กในประเทศจีน เนื่องจากในขณะนั้นได้ขยายการให้ความช่วยเหลือเด็กไปยังประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ไต้หวัน และเกาหลีแล้ว จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น Christian Children's Fund, Inc. แต่ยังคงใช้ชื่อย่อ ซี.ซี.เอฟ. เหมือนเดิม

ในระยะแรกเจ้าหน้าที่ของ ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศต่าง ๆ มีบทบาทในการให้บริการ โดยตรงแก่เด็กในความอุปการะ ต่อมาได้เปลี่ยนบทบาทมาเป็นองค์การที่สนับสนุนงบประมาณ ดำเนินงานแก่โครงการในแต่ละท้องถิ่นให้ดำเนินการเอง ได้มีการโอนกิจการสถานสงเคราะห์ เด็กโรงเรียนและหน่วยปฏิบัติการของ ซี.ซี.เอฟ. ให้แก่โครงการต่าง ๆ รับผิดชอบ หลังจากที่ได้มุ่งให้ความช่วยเหลือแก่เด็กกำพร้าอนุภาเป็นเวลาสองทศวรรษ ซี.ซี.เอฟ. ได้เริ่มให้การช่วยเหลือเด็กที่อยู่กับครอบครัว โดยเอาชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงานโครงการช่วยเหลือเด็ก

และครอบครัวซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้มาจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันโครงการต่าง ๆ ที่ ซี.ซี.เอฟ. สนับสนุน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวเอง บทบาทของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ซี.ซี.เอฟ. ในแต่ละประเทศจึงเป็นการติดตามดูแลแนะนำ และช่วยเหลือให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยดำเนินการที่เกี่ยวข้องการติดต่อด้านเอกสารกับผู้อุปการะและสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นสำคัญ

องค์การ ซี.ซี.เอฟ. มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองริชมอนด์ มลรัฐเวอร์จิเนียสหรัฐอเมริกา มีองค์กรซึ่งร่วมมือกันในการจัดหาทุนดำเนินการอยู่ในประเทศอังกฤษ เยอรมัน เดนมาร์ก ได้หวัน เกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง ซี.ซี.เอฟ. สาขาสากลให้ความช่วยเหลือเด็กมาเป็นเวลากว่า 50 ปี ปัจจุบัน มีเด็กในความอุปการะมากกว่าห้าแสนคนในประเทศต่าง ๆ 27 ประเทศ ผ่านโครงการต่าง ๆ ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องกว่า 1,500 โครงการ และมีงบประมาณที่ได้รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธามากกว่าปีละ 2,600 ล้านบาท

พันธานของ ซี.ซี.เอฟ. สู่ ค.ศ. 2000

เราขอตั้งพันธานว่า เราจะให้เด็กในโครงการ ซี.ซี.เอฟ. ทุกคนได้รับการสร้าง ภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในวัยเด็ก สำหรับในพื้นที่ที่จำเป็นเราจะให้เด็กมีภูมิป้องกันโรค โปลิโอ โรคตับอักเสบ และโรค ไข้จับสันอีกด้วย

เราขอตั้งพันธานว่า เราจะให้เด็กในโครงการ ซี.ซี.เอฟ. ทุกคนได้รับการ ด้านทันตสุขภาพและบริการด้านสุขอนามัยพื้นฐาน

เราขอตั้งพันธานว่า หากจำเป็นเราจะให้เด็กมีโภชนาการที่ดี และให้ผู้ที่ทำหน้าที่ เลี้ยงดูเด็กมีความรู้ด้านโภชนาการที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันมิให้เด็กในโครงการ ซี.ซี.เอฟ. เป็นโรค ขาดสารอาหาร

เราขอตั้งพันธานว่า เราจะให้เด็กโครงการ ซี.ซี.เอฟ. ทุกคน มีน้ำสะอาดสำหรับ บริโภค

เราขอตั้งพันธานว่า เราจะให้เด็กโครงการ ซี.ซี.เอฟ. ทุกคน ได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เด็กทุกคนที่มีอายุ 8 ปีขึ้นไป จะต้องอ่านออกเขียนได้ และเราจะช่วยเท่าที่เราสามารถ ให้บิดา มารดาของเด็กมีความรู้ อ่านออกเขียนได้ด้วย

เราขอตั้งนิธานว่า เราจะให้เด็กโครงการ ซี.ซี.เอฟ.ทุกคนได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะทางวิชาชีพ และกิจการเสริมรายได้ เพื่อช่วยบรรเทาความยากจนเดือดร้อนของเขา

เราขอตั้งนิธานว่า เราจะสนับสนุนให้ครอบครัวมีบทบาทหลัก ในการเลี้ยงดูปกป้องคุ้มครองเด็ก เพื่อเด็กของเราทุกคน จะได้เรียนรู้และสัมผัสความอบอุ่น ความรักของบิดามารดา หรือแม่ของผู้ที่รับอุปการะเลี้ยงดูเขา

เราขอตั้งนิธานว่า เราจะส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาที่มุ่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมไว้ให้แก่เยาวชนรุ่นนี้ และต่อ ๆ ไปในภายภาคหน้า

เราขอตั้งนิธานว่า เราจะปกป้องสิทธิของเด็กทั้งด้านแรงงาน ด้านการศึกษา ด้านศาสนา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านศักดิ์ศรีของความเป็นเอกบุคลของเขาที่เป็นสมาชิกคนหนึ่ง ในมวลมนุษย

เราขอตั้งนิธานว่า เราจะช่วยเด็กในภาวะยากลำบากต่าง ๆ เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อนเด็กผู้ลี้ภัย เด็กที่ถูกบิดามารดาหรือครอบครัวทอดทิ้ง เด็กที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก อันเป็นผลจากสงครามนิวเคลียร์และอาวุธเคมี เท่าที่กำลังทรัพยากรของเราจะอำนวยให้พวกเขาได้เป็นอิสระจากความเลื่องต่าง ๆ ที่จะหยุดยั้งการพัฒนาเด็กเหล่านั้น

โดย Dr. Paul F. McClearly

ผู้อำนวยการใหญ่ ซี.ซี.เอฟ.

ความเป็นมาของ ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย (Christian Children's Fund Foundation in Thailand) หรือ ซี.ซี.เอฟ. เป็นสมาชิกขององค์การ ซี.ซี.เอฟ. สากล (Christian Children's Fund) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองริชมอนด์ มลรัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา ดำเนินการช่วยเหลือเด็กยากจนในประเทศต่าง ๆ โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา หรือระบบการเมืองและเศรษฐกิจแต่อย่างใด มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย เป็นองค์การเอกชนดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กยากจนในประเทศไทยตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2500 ผ่านทาง สำนักงานปฏิบัติการที่ย่องกง เริ่มความช่วยเหลือครั้งแรกที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และแหล่งชุมชนแออัด ก่อตั้งและจดทะเบียนเป็นมูลนิธิในประเทศไทย เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2508 ด้วยเงินทุนเริ่มแรก 100,000 บาท มีคณะกรรมการบริหารมูลนิธิ 15 คน

มูลนิธิฯ ซี.ซี.เอฟ. แสวงหาทุนจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาทั้งในและต่างประเทศ โดยไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล การดำเนินงานของมูลนิธิฯ จะสนับสนุนด้านงบประมาณและวิชาการแก่องค์กรเอกชนและรัฐบาลที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเด็ก ให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ไม่ใช้การเข้าดำเนินงานโดยตรง มูลนิธิฯร่วมมือกับหน่วยงานของเอกชน 20 องค์กร และหน่วยงานของรัฐอีก 3 หน่วยงาน คือ กรมการพัฒนาชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้บริการในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และแหล่งเสื่อมโทรมในชุมชนแออัดต่าง ๆ กว่า 93 โครงการ ในปี พ.ศ. 2536 มีเด็กได้รับความช่วยเหลืออยู่ประมาณ 40,000 คน การช่วยเหลือของมูลนิธิฯ จะพิจารณาจากความต้องการในแต่ละพื้นที่ให้ความช่วยเหลือด้านความจำเป็นพื้นฐานแก่เด็กในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็ก ตลอดจนครอบครัวและชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่

การช่วยเหลือของมูลนิธิฯ จะเน้นการยึดหลักชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน โดยมุ่งให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและชุมชน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด การช่วยเหลือจะมุ่งสู่ตัวเด็กเป็นอันดับแรก และขยายสู่ครอบครัวและชุมชนในลำดับต่อไป โดยตั้งเป้าหมายพัฒนาไว้ 5-8 ปี เมื่อโครงการครบกำหนดแต่ละชุมชนจะมีเงินกองทุนหมู่บ้านจำนวนหนึ่ง 500,000 บาท และมีบุคลากรที่สามารถบริหารเงินกองทุนและสานต่อการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องต่อไป

แนวทางการดำเนินงาน

การดำเนินงานของ ซี.ซี.เอฟ. เป็นการสนับสนุนด้านงบประมาณและวิชาการแก่หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว ซี.ซี.เอฟ. จะเน้นการให้ความรู้เรื่องการพัฒนา

เด็กและครอบครัว เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ ตามที่ตั้งไว้ ทุก ๆ ปี ซี.ซี.เอฟ. จะจัดสัมมนาเพื่อ
 เพิ่มพูนความรู้ในการดำเนินงานแก่หน่วยงานที่ทำงานร่วมและมีเจ้าหน้าที่ออกไปติดตามผลการ
 ดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ ที่สังกัด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจน ให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกว่า ตนเองมีคุณค่า โดยมีบุคคลอื่นห่วงใย รักใคร่ตน
3. เพื่อปรับปรุงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของเด็กให้ดีขึ้น
4. เพื่อพัฒนาฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเด็กให้ดีขึ้น จนถึงระดับช่วยตนเองได้
5. เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อม และพัฒนาความร่วมมือของชุมชนให้เอื้ออำนวยต่อ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพึ่งตนเอง

เป้าหมายการดำเนินงาน

พื้นฐานของการพัฒนา เริ่มจากพื้นฐานของการพัฒนาของเด็ก นับตั้งแต่แรกเกิด คือ
 การให้ความรู้กับผู้เป็นพ่อแม่ หญิงวัยเจริญพันธุ์ หญิงมีครรภ์ต้องได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่
 สาธารณสุข ทารกได้รับภูมิคุ้มกันครบถ้วนและไม่ขาดสารอาหารทั้ง 4 รายการนี้ ซี.ซี.เอฟ. ต้อง
 การให้เกิดผลอย่างจริงจัง เพื่อที่จะได้พัฒนาคุณภาพของคนในด้านกายภาพและสติปัญญา เสริม
 ด้วยการศึกษาซึ่งจะช่วยให้คนมีศักยภาพเต็มที่ ทั้งนี้ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมของครอบครัวและ
 ชุมชนที่มีความพร้อมเพรียงในเรื่องต่าง ๆ ตามสมควร

ซี.ซี.เอฟ. ต้องการเห็นความสำเร็จในการช่วยเหลือเด็ก ครอบครัวและชุมชนที่เป็น
 รูปธรรม คือ

- ตัวเด็ก
- แรกเกิด โดยให้ความรู้พ่อแม่ หญิงวัยเจริญพันธุ์ หญิงมีครรภ์ รวมถึงหญิงมี
 ครรภ์ได้ฝากครรภ์
 - ทารก ได้รับภูมิคุ้มกันโรคที่จำเป็นในวัยเด็ก และบริการสุขอนามัย
 - เด็กโต ไม่ขาดสารอาหาร ได้รับการศึกษาภาคบังคับและได้ศึกษาต่ออย่างน้อย
 น้อยร้อยละ 60 หรือได้รับการฝึกอบรบอาชีพ

ครอบครัว-ได้รับการช่วยเหลือเรื่องอาชีพ เพิ่มรายได้ มีที่อยู่อาศัยที่แข็งแรงถาวร
 มีส่วนที่ถูกลุกลักษณะ มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และมีภาชนะเก็บน้ำ
 ชุมชน -มีแหล่งน้ำ มีการปลูกป่ารักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ย
 อินทรีย์ และการปรับปรุงรักษาคุณภาพดิน มีสถานพักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย ..

ซี.ซี.เอฟ.ต้องการให้หมู่บ้านในโครงการเป็น หมู่บ้านพึ่งตนเองได้ภายใน 5-6
 ปี หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นแกนกลาง (หน่วยงานสมทบของ โครงการ ซี.ซี.เอฟ.) จะต้องดูแล
 ประสานการดำเนินงานในสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของโครงการ นับตั้งแต่การคัดเลือก
 ประชาชนในพื้นที่ด้วยตนเอง เข้าเป็นกรรมการโครงการ และช่วยกันในเรื่องการพิจารณาความ
 ต้องการ การทำแผน ท่างบประมาณ และการปฏิบัติการตามแผน ให้บังเกิดผลประโยชน์แก่
 ชาวบ้านและท้องถิ่น และให้เป็นไปตามกรอบหรือวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค
2. ผลประโยชน์หรือการเงินถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ เป็นเกณฑ์สำคัญของโครงการ
 ที่จะทำให้งานความคิดหรืออุดมการณ์บรรลุผลได้ โครงการซี.ซี.เอฟ. จึงตั้งเป้าหมายให้แต่ละหมู่บ้าน
 (เขต-บริการ) จะต้องมียกกองทุนพึ่งตนเองของหมู่บ้านให้ได้อย่างน้อย 300,000 บาท พร้อมทั้ง
 ให้มีระเบียบการใช้เงินกองทุนพึ่งตนเอง และมีคณะกรรมการที่สามารถบริหารกองทุนได้อย่างรัด
 กุมและมีประสิทธิภาพ กองทุนนี้ควรจะเป็นสมบัติของหมู่บ้านที่ยั่งยืนตลอดไป
3. หน่วยงานในพื้นที่จะต้องผนึกกำลังกันช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านให้เป็น
 ประชาชนเป้าหมายเดียวกันอย่างแท้จริง

2. มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย (World Vision Foundation of Thailand) ประวัติความเป็นมา

องค์การศุภนิมิตสากล (World Vision International) ตั้งขึ้นในปี ค.ศ.
 1950 โดย ดร.บ็อก เพียส ซึ่งเป็นผู้นำคริสตชนและนักข่าวชาวอเมริกันได้เดินทางมายัง

ประเทศในแถบเอเชีย และได้พบเห็นความทุกข์ยากของผู้คนจำนวนมาก โดยเฉพาะหญิงม่ายและเด็กกำพร้า อันเนื่องมาจากสงครามในประเทศเกาหลี ด้วยความเวทณาอย่างท่วมท้นจึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากเหล่านั้น องค์การศุภนิมิตสากล จึงได้ถือกำเนิดขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา พร้อมกับงานอภิบาลเด็กอันเป็นพื้นฐานไปสู่การจัดเตรียมความช่วยเหลือไปยังนานาประเทศ

22 ปี ต่อมาในช่วงของสงครามเวียดนาม งานของศุภนิมิตจึงได้เริ่มขึ้นในประเทศไทย ด้วยการให้การอุปการะเด็กกำพร้าจำนวนมากที่ถูกทอดทิ้งจากแม่ชาวไทย และพ่อซึ่งเป็นทหารอเมริกัน ในฐานะที่จังหวัดอุดรธานี จนกระทั่งวันที่ 22 สิงหาคม 1974 จึงได้รับการอนุมัติให้ให้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิอย่างถูกต้องเป็นทางการในนามของ "มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย" หรือ "World Vision Foundation of Thailand" ในปีต่อมาประเทศไทยต้องรับภาระหนักเกี่ยวกับปัญหาผู้ลี้ภัยชาวอินโดจีน มูลนิธิศุภนิมิตจึงได้เริ่มบทบาทงานบรรเทาทุกข์ โดยเน้นการช่วยเหลือด้านชีวิตความเป็นอยู่และอนามัยในศูนย์อพยพหลายจังหวัด อาทิ ศูนย์เชียงคำ จ.พะเยา ศูนย์เชียงของ จ.เชียงราย ศูนย์บ้านวินัย จ.เลย และศูนย์อพยพในจังหวัดจันทบุรี ตราด และสงขลา

ในปี 1983 เมื่อความจำเป็นเร่งด่วนด้านผู้อพยพลดลง มูลนิธิศุภนิมิตจึงมุ่งศึกษาหารูปแบบการดำเนินงานด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นการขยายงานด้านการอนุเคราะห์เด็ก ซึ่งได้เติบโตขึ้นและยังได้ขยายรูปแบบการทำงานจากการอนุเคราะห์เด็กเพียงอย่างเดียวสู่การพัฒนาครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงาน ในแนวคิดที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จนั่นคือ พัฒนาทังทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ

จนกระทั่งปี พ.ศ.2536 งานของศุภนิมิตกำลังดำเนินการในทั่วทุกภาคของประเทศ ด้วยการให้ความช่วยเหลือพี่น้องชาวไทยผู้ยากไร้และด้อยโอกาส โดยไม่เลือกเชื้อชาติและศาสนาใน 27 จังหวัด มีงานโครงการทั้งสิ้น 315 โครงการ ได้แก่ในจังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา ลำพูน น่าน แพร่ อุดรธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ชัยภูมิ นครราชสีมา อำนาจเจริญ หนองบัวลำภู สุรินทร์ อุทัยธานี สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี ราชบุรี สระบุรี ระนอง ปัตตานี ตรัง สงขลา และนครศรีธรรมราช

3. องค์การคาทอลิก วิสฟิเชอร์วิส-ยูเอสซีซี Catholic Relief Services-USCC หรือ ซี.อาร์.เอส. (CRS)

ก่อตั้งขึ้นโดยสภาคาทอลิกแห่งสหรัฐอเมริกาเมื่อ พ.ศ.2485 (ค.ศ.1943)

โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญสองประการ คือ

1. เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบเคราะห์กรรมอันเนื่องมาจากภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น ภัยธรรมชาติ และ
2. เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ยากไร้ ผ่านโครงการต่าง ๆ ที่เน้นการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเอง การให้ความช่วยเหลือเหล่านี้ เป็นไปโดยไม่คำนึงถึงเพศวัย เชื้อชาติ หรือศาสนา

ซี.อาร์.เอส. ได้ถือกำเนิดในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ.2520 และในระยะที่ผ่านมา ซี.อาร์.เอส. ได้ให้ความช่วยเหลือแก่โครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทย พร้อมไปกับการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัยชาวอินโดจีน ในปัจจุบัน ซี.อาร์.เอส. ร่วมมือกับสถาบันและองค์การพัฒนาเอกชนของไทยในโครงการพัฒนาชนบทหลายโครงการ นอกจากนี้ เพื่อให้ความช่วยเหลือในโครงการต่าง ๆ เป็นไปโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซี.อาร์.เอส. ได้ลงนามร่วมกับกรมวิเทศสหการ สำนักงานกรุงวอชิงตัน ตามข้อตกลงว่าด้วยความช่วยเหลือต่อโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ความช่วยเหลือต่าง ๆ ควรเริ่มเพื่อการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชาวบ้าน โดยเฉพาะเรื่องผลผลิต และสุขภาพจากนั้น จึงเป็นไปเพื่อการส่งเสริม การจัดตั้งกลุ่ม การเพิ่มพูนทักษะในวิชาชีพ และการจัดกิจกรรมเพิ่มพูนรายได้ ในกรณีนี้ ซี.อาร์.เอส. ให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาวบ้าน ที่ต้องการเงินทุนหมุนเวียน ขยายตลาด หรือแหล่งทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อช่วยให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างเต็มความสามารถ

แผนงาน

ซี.อาร์.เอส. เล็งเห็นความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาการเกษตรกรรมขนาดย่อมและมีเป้าหมายหลักสองประการ คือ

1. ส่งเสริมอบรมเกษตรกรรายย่อยและองค์การพัฒนาเอกชนที่ทำงานกับเกษตรกร
เหล่านั้น
2. ส่งเสริมการพึ่งตนเองและเพิ่มพูนความสามารถในการเพิ่มรายได้ของ
เกษตรกรที่ยากจน

เกณฑ์การพิจารณาโครงการที่เสนอขอความช่วยเหลือ

- ซี.อาร์.เอส. ให้การพิจารณาเป็นพิเศษต่อโครงการที่มีองค์ประกอบต่อไปนี้
- ช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรรายย่อยเพิ่มผลผลิต
 - ส่งเสริมเงินทุนหมุนเวียนและการตลาด
 - ส่งเสริมการพึ่งตนเองของเกษตรกรผ่านกิจกรรมที่เพิ่มพูนรายได้
 - เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตรกรรม
 - จัดการฝึกอบรมแก่กลุ่มเกษตรกรในการจัดการและการบริหารของกลุ่ม
 - การจัดการฝึกอบรมแก่องค์การพัฒนาเอกชนเกี่ยวกับการกำหนดโครงการการ

วางแผนงาน และการจัดการโครงการ

ตัวอย่าง โครงการที่ได้รับความช่วยเหลือ

- การปรับปรุงวิธีการเก็บอาหารและการแปรรูปอาหาร
- เงินทุนหมุนเวียนสำหรับเมล็ดพันธุ์และปุ๋ย
- ปศุสัตว์
- การปลูกพืชทดแทน
- โรงสีข้าวชุมชน
- การเลี้ยงปลา
- การเลี้ยงผึ้ง
- การฝึกอบรมผู้นำแก่กลุ่มเกษตรกรรายย่อย
- การปลูกพืชชนิดใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

-วนเกษตร

-การอบรมเยาวชนในชนบทเกี่ยวกับการเกษตรกรรม

-การขยายการตลาด

กองทุนช่วยเหลือเด็ก (Help-A-Child)

นอกเหนือไปจากการให้การสนับสนุนโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ซี.อาร์.เอส. ยังได้สนับสนุนโครงการที่มุ่งช่วยเหลือเด็กยากจนในเขตเมืองและชนบทผ่านกองทุนช่วยเหลือเด็ก (Help-A-Child)

กองทุนช่วยเหลือเด็ก (Help-A-Child) ให้ความสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเกษตรกรผู้เยาว์ โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในหมู่บ้านหรือในชุมชนแออัด ศูนย์เด็กเล็กเคลื่อนที่ตามชุมชนก่อสร้าง เป็นต้น กองทุนนี้ไม่มีนโยบายให้ทุนการศึกษา

การเสนอโครงการ

ซี. อาร์. เอส. พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรของชาวบ้าน องค์กรพัฒนาเอกชน มูลนิธิ สถาบันการศึกษาและฝึกอบรม องค์กรศาสนาต่าง ๆ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐที่สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวมาแล้วข้างต้น การเสนอโครงการ อาจเป็นได้ทั้งภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ

กองทุนช่วยเหลือเด็ก (Help-A-Child-Fund)

องค์กร Catholic Relief Services (C.R.S.) แห่งประเทศไทย มีกองทุนจำนวนหนึ่ง คือ Help-A-Child Fund ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือเด็กในแต่ละปี โดยมีรายละเอียดของการให้ทุนและเงื่อนไขดังต่อไปนี้

เงื่อนไขและขั้นตอนของการให้ทุนสนับสนุนโครงการช่วยเหลือเด็ก

1. วัตถุประสงค์ของการให้ทุนช่วยเหลือเด็ก

- 1) เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจน ด้วยการสนับสนุนกิจกรรมที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก
- 2) เพื่อช่วยเสริมสุขภาพอนามัย และ/หรือโภชนาการของเด็ก
- 3) เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเสริมทักษะ เสริมหลักสูตร ที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

2. การให้ทุน

- 1) ทุนที่ให้นี้จะนำไปใช้สนับสนุนกิจกรรมสำหรับเด็กยากจนที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปีเท่านั้น
- 2) ทุนที่ให้นี้ ประสงค์ที่จะให้ผ่านทาง โรงเรียน หรือหน่วยงานเอกชนที่ทำงานในเขตพื้นที่ยากจนในประเทศไทย

3. เงื่อนไขที่ใช้ในการคัดเลือกโครงการ

- 1) โครงการที่เสนอมานั้นต้องมีรูปแบบที่แสดงถึงแนวโน้มของการพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต หรือมีแนวโน้มที่จะดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในอนาคต
- 2) โครงการนั้นจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเป็นกลุ่มโดยตรง
- 3) โครงการนั้นจะต้องทำขึ้นในพื้นที่ที่ไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นด้วยโครงการเดียวกันมาก่อน
- 4) ผู้ขอรับทุนในฐานะของผู้เป็นเจ้าของโครงการ (Project Holder) จะต้องมีความสามารถดำเนินโครงการจนเสร็จสิ้น ตลอดจนรายงานผลความก้าวหน้า และประเมินผลโครงการได้
- 5) การเสนอโครงการเพื่อขอรับทุน จะต้องเสนอรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในใบสมัครขอรับทุน
- 6) ทุนที่ขอรับต่อโครงการกำหนดไว้ไม่เกิน 30,000 บาท ทั้งนี้องค์การ C.R.S. จะพิจารณาจากลักษณะของกิจกรรม และจำนวนเด็กที่รับผลประโยชน์

7) เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติแล้ว หน่วยงานที่ได้รับทุนจะต้องส่งรายงานให้แก่ทางองค์การ ซี.อาร์.เอส. ทุก 3 เดือน รายงานนี้จะต้องประกอบไปด้วย

- (1) รายงานความก้าวหน้าของโครงการ
- (2) รายงานด้านการเงิน
- (3) รายงานสั้น ๆ ประกอบรูปภาพที่แสดงถึงกิจกรรมของโครงการ และภาพสะท้อนของเด็กที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ

ใบสมัครขอทุนสนับสนุนโครงการช่วยเหลือเด็ก

Help-A-Child

ในการจัดเตรียมเอกสารโครงการ เพื่อเสนอขอรับทุนต่อองค์การ Catholic Relief Services (CRS) นั้น จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ชื่อของโครงการ ควรระบุให้ชัดเจนว่า เกี่ยวข้องกับอะไร เช่น โครงการอาหารกลางวัน โครงการหนังสือทูนเวียน เป็นต้น
2. ชื่อของผู้เสนอขอทุน (ในนามของโรงเรียน, องค์การ, หน่วยงาน ฯลฯ)
3. สถานที่ดำเนินงานโครงการ
จังหวัด
อำเภอ
ตำบล
หมู่บ้าน
โรงเรียน (ถ้าเกี่ยวข้อง)
4. ระยะเวลาที่คาดว่าจะเริ่มดำเนินโครงการ (ระบุ เดือน-ปี)
5. ระยะเวลาการดำเนินโครงการทั้งหมด (ระบุ เริ่มเดือน/ปี สิ้นสุดเดือน/ปี)
6. จำนวนเด็กที่จะได้รับผลประโยชน์จากโครงการ (ระบุ) และลักษณะ/เรื่องราวเฉพาะของกลุ่มประชากรเป้าหมาย

7. ประวัติความเป็นมาโดยย่อของพื้นที่โครงการ
8. อธิบายโดยสรุปลักษณะปัญหา ที่โครงการที่เสนอนี้จะช่วยแก้ไขได้
9. การดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน กรุณาตอบคำถามดังต่อไปนี้
 - ท่าน (หน่วยงานของท่าน) เคยทำงานในหมู่บ้าน/โรงเรียนมาก่อนหรือไม่ ถ้าเคย ทำอะไรบ้าง
 - ท่านเคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับปัญหาเช่นนี้มาก่อนหรือไม่ โปรดอธิบาย
 - ท่านเคยทำโครงการเช่นนี้มาก่อนหรือไม่ โปรดอธิบาย
 - คณะครู หรือชาวบ้าน หรือผู้ปกครอง เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานโครงการนี้หรือไม่ ถ้าเคย โดยวิธีใด
10. วัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเฉพาะ
11. กิจกรรมที่จะดำเนินงาน โปรดอธิบายลักษณะวิธีและขั้นตอนการดำเนินงาน ปฏิทินการดำเนินงาน ตลอดจนระบุผู้รับผิดชอบ และผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานโครงการทั้งหมด
12. งบประมาณ ระบุงบประมาณที่คาดว่าจะใช้ในโครงการทั้งหมด ซึ่งรวมถึงงบประมาณจากโรงเรียน จากชุมชน ฯลฯ (ถ้ามี) โปรดแยกเป็นรายการโดยละเอียด และระบุ ให้ชัดเจนถึงงบประมาณที่จะเสนอขอรับทุนจาก ซี.อาร์.เอส.

4. องค์การอินเตอร์เอดประเทศไทย (INTERAID INTERNATIONAL THAILAND)
หรือองค์การสากลร่วมพัฒนาท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมา

องค์การอินเตอร์เอดประเทศไทย เดิมชื่อ องค์การ International Christian Aid (ICA) ได้ก่อตั้งและดำเนินงานสำนักงานประจำประเทศไทย เมื่อปี 2522 สำนักงานเป็นสาขาขององค์การเอกชนระหว่างประเทศ (NGO) คือ อินเตอร์เอด อินเตอร์เนชันแนล ตั้งอยู่ที่เมือง

คามาริลโล แคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา อินเตอร์เอด อินเตอร์เนชันลให้บริการด้านมนุษยธรรม แก่เด็กยากไร้ ครอบครัวและชุมชนของเขาเหล่านี้ โดยผ่านทางโครงการช่วยเหลือเด็ก (Child Sponsorship Program) ในเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา

สำนักงานในออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส สวิสเซอร์แลนด์ เดนมาร์ก และสหรัฐอเมริกา รับผิดชอบในการหาทุนสำหรับโครงการต่าง ๆ ในแอฟริกา ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และอเมริกากลาง

ในปี พ.ศ. 2536 อินเตอร์เอดประเทศไทย ให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา ประมาณ 5,358 คน ใน 83 โรงเรียน ในจังหวัดสุรินทร์ เลย ความช่วยเหลือที่ให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาที่ได้รับการสนับสนุน ประกอบด้วยความต้องการพื้นฐาน การดูแลสุขภาพ และโครงการอาหารกลางวัน อินเตอร์เอดประเทศไทย ยังให้ความช่วยเหลือในรูปแบบโครงการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเบื้องต้นและคุณภาพชีวิตของบรรดาเด็กที่ได้รับการช่วยเหลือในชุมชน

ลักษณะกิจกรรมที่ดำเนินการ

ลักษณะกิจกรรมหลัก : การส่งเสริม และพัฒนาชนบท

ลักษณะกิจกรรมอื่น ๆ : 1. โครงการอุปการะเด็ก
2. โครงการสุขภาพอนามัย
3. โครงการพัฒนาโรงเรียน
4. โครงการพัฒนาชุมชน

กลุ่มเป้าหมายหลัก : ประชาชนผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสทั่วไป

กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ : 1. เด็ก
2. ผู้หญิง
3. กลุ่มโรงเรียน
4. กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

วัตถุประสงค์

1. สนับสนุนการพัฒนาเด็ก โดยดำเนินการพัฒนาชุมชน
2. สนับสนุนแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน
3. สนับสนุนการวางแผนเวชกรรมป้องกันในชุมชน
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครในงานพัฒนา
5. สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถช่วยตนเองได้
6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานพัฒนา
7. สนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสมรรถภาพของชุมชน
8. สนับสนุนการฝึกอบรมผู้ยากไร้เพื่อพัฒนาศักยภาพในการช่วยตนเอง

5. สำนักงานคาทอลิกสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและผู้ลี้ภัย (โคเออร์)

CATHOLIC OFFICE FOR EMERGENCY RELIEF AND REFUGEES (COERR)

ประวัติความเป็นมา

สำนักงานคาทอลิกสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและผู้ลี้ภัย (โคเออร์) ก่อตั้งขึ้นโดยสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2521 ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า "Catholic office for Emergency Relief and Refugees (COERR)" โดยมี ฯพณฯ พระคาร์ดินัล ไมเคิล มีชัย กิจบุญชู เป็นประธานโคเออร์ และมีบาทหลวงบุญเลิศ ธาราจักร เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน จากองค์กรกุศลต่าง ๆ และบุคคลทั่วไป ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ของโคเออร์

- ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ผู้ลี้ภัย และคนไทยผู้ได้รับความกระทบกระเทือน ซึ่งผู้ลี้ภัยเป็นต้นเหตุ ทั้งนี้บนพื้นฐานของความรัก ความเมตตา และมนุษยธรรม โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และอุดมคติทางการเมือง

-ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ เช่น วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย ตลอดจนภัย
จากความแห้งแล้ง หรือจากดินฟ้าอากาศ เป็นวัตถุประสงค์สำคัญของสำนักงานเมื่อมีภัยดังกล่าวนี้
เกิดขึ้นไม่ว่าในภาคใดของประเทศ โคเออร์จะให้ความช่วยเหลือในการจัดส่งสิ่งของเครื่องใช้
จำเป็นในยากฉุกเฉินแก่บุคคลเหล่านี้

กิจกรรมของ โคเออร์

ก. กิจกรรมสงเคราะห์ผู้ลี้ภัย

1. โครงการในศูนย์รับผู้อพยพ ต่อไปนี้

1.1 ศูนย์ควบคุมผู้หลบหนีเข้าเมือง (ศูนย์นาโพธิ์) อ.เมือง จ.นครพนม :
สำหรับผู้อพยพชาวลาวพันราบและชาวลาวภูเขา ได้แก่

- โครงการสอนซ่อมเครื่องรถจักรยานยนต์
- โครงการฟื้นฟูผู้พิการ
- โครงการอภิบาลผู้ลี้ภัย

1.2 ศูนย์ดำเนินกรรมวิธีต่อผู้อพยพ อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี : สำหรับผู้อพยพ
ชาวลาว กัมพูชา และเวียตนาม ได้แก่

- โครงการสอนภาษาอังกฤษ
- โครงการโรงพยาบาล
- โครงการอาหารเสริมสำหรับผู้ป่วยในโรงพยาบาล สตรีมีครรภ์
และเด็กขาดสารอาหาร
- โครงการฝึกอาชีพ(ช่างยนต์ ช่างเชื่อม ฝึกพิมพ์ดีด)
- โครงการตัดเย็บเสื้อผ้า
- โครงการก่อสร้าง และซ่อมแซมอาคารในศูนย์
- โครงการบำรุงอาคาร ระบบไฟฟ้า ควบคุมระบบน้ำและแจกจ่ายน้ำ
ประปา
- โครงการอภิบาลผู้ลี้ภัย

1.3 ศูนย์ควบคุมผู้หลบหนีเข้าเมือง อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา : สำหรับ
ผู้อพยพชาวเวียดนาม ได้แก่

-โครงการก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุงอาคารสถานที่และระบบ
สาธารณูปโภค

-โครงการควบคุมระบบน้ำและแจกจ่ายน้ำประปา

-โครงการสุขภาพ

-โครงการอภิบาลผู้ลี้ภัย

1.4 ศูนย์นักเรียนพม่า อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี : สำหรับผู้อพยพโดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง นักเรียนชาวมม่า ได้แก่

-โครงการสอนภาษาอังกฤษ และห้องสมุด

-โครงการสันตนาการ(กีฬา และดนตรี)

-โครงการสอนพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ

-โครงการอบรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น

-โครงการฝึกวิชาชีพซ่อมเครื่องยนต์

-โครงการอาหารเสริมสำหรับเด็กเล็ก

-โครงการอภิบาล

2. กิจกรรมช่วยเหลือฉุกเฉินบริเวณชายแดนไทย-พม่า ได้แก่

2.1 โครงการช่วยเหลือฉุกเฉิน แก่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง

2.2 โครงการช่วยเหลือฉุกเฉิน แก่ผู้ลี้ภัยชาวมอญ

2.3 โครงการช่วยเหลือฉุกเฉิน แก่เด็กชาวมม่า ตามแนวชายแดน

2.4 โครงการช่วยเหลือฉุกเฉิน แก่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง

ข. โครงการสงเคราะห์ผู้ต้องขังในสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองกรุงเทพฯ ได้แก่

-โครงการแจกอาหารเสริม และของใช้ประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ยาสระผม
และผงซักฟอก เป็นต้น

- โครงการบริการไปรษณีย์ และการธนาคาร
- โครงการส่งเสริมแม่และเด็ก
- โครงการสุขภาพ บำรุงและซ่อมแซมระบบสาธารณสุขโลก
- บริการซักผ้าห่ม
- บริการอุปกรณ์รักษาความสะอาด
- บริการติดตามผลเพื่อการปล่อยตัว

ค. กิจกรรมส่งเสริมคนไทยที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ผู้ลี้ภัย ราษฎรยากจน และผู้ประสบภัยในประเทศ ได้แก่

- โครงการอาหารกลางวันและทุนการศึกษา สำหรับเด็กนักเรียนยากจนในถิ่น

ทุกด้าน

- โครงการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่
- โครงการฝึกวิชาชีพราษฎรยากจน
- โครงการส่งเสริมผู้ประสบภัย เช่น อัครลี้ภัย อุทกภัย วาตภัย เป็นต้น

ง. โครงการฟื้นฟูประเทศกัมพูชา

1. โครงการในกรุงเทพมหานคร ได้แก่
 - โครงการสอนพิมพ์ดีดภาษาเขมร และภาษาอังกฤษ
 - โครงการสอนตัดเย็บเสื้อผ้า
 - โครงการสอนภาษาไทย
 - โครงการสอนภาษาอังกฤษ
 - โครงการอบรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น
 - โครงการสอนวิชาเสริมสวย

2. โครงการในจังหวัดพระตะบอง ได้แก่
 - สถาบันสอนภาษาอังกฤษ มีพิธีเปิดอาคารสถาบันอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 1994 โดยรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการของกัมพูชา ร่วมกับ ประธานและผู้อำนวยการโคเออร์
3. โครงการในจังหวัดรัตนคีรี ได้แก่
 - โครงการโรงพยาบาล
 - โครงการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในจังหวัดรัตนคีรี
 - โครงการผลิตชาเทียม
4. โครงการในจังหวัดเสียมราฐ ได้แก่
 - โรงเรียนฝึกวิชาชีพระยะสั้น ช่างซ่อมเครื่องยนต์ ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง ช่างกลโรงงาน และสอนตัดเย็บเสื้อผ้า สำหรับราษฎรยากจน และคนพิการ
 - โครงการอบรมเกษตรกรกรรม
 - โครงการโรงฝึกอาชีพเพื่อพัฒนาฝีมือนักเรียนก่อนไปประกอบอาชีพ
5. โครงการในศรีโสภณ จังหวัดบันเตียเมียนเจย ได้แก่
 - ศูนย์ดูแลคนชราไร้ที่พึ่ง
 - โครงการโรงเรียนฝึกอาชีพราษฎรยากจน และคนพิการในสาขาวิชา ช่างเครื่องยนต์ ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ และช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
 - โครงการผลิตอิฐบล็อก
6. โครงการจัดหาพันธุ์พืช และปุ๋ย ให้เกษตรกรยากไร้ในจังหวัดสตึงแตรง กัมพูชและกัมปงสปีอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิยวดี นิรันดระเปาระ (2522) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ผู้บริหารและครูจัดขึ้นเอง นักเรียนไม่ทราบวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานที่แน่ชัด นักเรียนจึงไม่เห็นความสำคัญเมื่อจัดกิจกรรมแล้วไม่มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และมีปัญหาเรื่องการเงิน เวลา อุปกรณ์ และสถานที่

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ขาดอุปกรณ์ สถานที่ที่จะจัดกิจกรรม ตลอดจนบุคลากรที่มีความรู้พิเศษในด้านต่าง ๆ เช่น ดนตรี และพลศึกษา เป็นต้น

สาทร่าย แดงนาวา (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของครูและผู้บริหาร ในการพัฒนาสมรรถภาพ ด้านการจัดบริการและการจัดโครงการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหามากในด้านการขาดแคลนครูที่มีความรู้ในการจัดกิจกรรม เฉพาะอย่าง สถานที่คับแคบไม่มีบริเวณสำหรับจัดกิจกรรม อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ และในบางครั้งครูไม่ให้ความร่วมมือ

อุดม คำชาติ (2529) ได้ทำการวิจัยประเมินโครงการปรับปรุง ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา การฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ พบว่าการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะมีความคล่องตัวถ้าได้รับการสนับสนุนด้านงานธุรการ บุคลากร และด้านการงบประมาณ อย่างมีประสิทธิภาพ

เทียน เขียวภักดี (2529) ได้วิจัยพบว่า ปัญหาด้านคุณภาพของการประถมศึกษา เกี่ยวข้องโดยตรงกับความขาดแคลน ความไม่เสมอภาค และคุณภาพของปัจจัยในการจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาคุณภาพเพื่อแก้ไขปัญหา

โดยรีบด่วน จึงจัดให้มีโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาให้ทั่วถึง และมีผลต่อคุณภาพของการจัดการประถมศึกษาอย่างแท้จริง

ปรารภนา สงวนวงษ์ (2532) ได้วิจัยเรื่องความช่วยเหลือขององค์การระหว่างประเทศ ในการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาโดย

ผลการวิจัยพบว่า ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 1-6 องค์การระหว่างประเทศได้ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา 14 โครงการ โดยให้ความช่วยเหลือมาในลักษณะผู้ เชี่ยวชาญ ทุนศึกษาต่อ เงินให้เปล่า และเงินกู้

องค์การระหว่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงคุณภาพประถมศึกษา มี 7 องค์การ และหน่วยงานไทยที่มีหน้าที่รับความช่วยเหลือมี 3 หน่วยงาน

เจ้าหน้าที่ของทั้ง 10 หน่วยงาน มีความเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการรับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ ในการปรับปรุงคุณภาพประถมศึกษา คือ การทำงานที่ซ้ำซ้อนกันหลายหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของโครงการไม่มีความชำนาญในการเขียนโครงการ จึงทำให้เกิดความล่าช้า ส่วนผลที่เกิดขึ้นมีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีคือ ประเทศไทยได้รับวิทยาการและประสบการณ์จากผู้ เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ และทำให้โครงการปรับปรุงคุณภาพประถมศึกษาดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว ส่วนผลเสีย ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับความช่วยเหลือมา และประเทศไทยต้องเปิดเผยข้อมูลบางอย่างในการเขียนโครงการ เช่น จำนวนประชากรบางพื้นที่ และจำนวนทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งอาจมีผลทางด้านการเมือง

ส่วนแนวโน้มของความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศในอนาคต (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) จะเป็นในลักษณะเงินกู้

สนั่นชาติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2517) ได้วิจัยว่า ประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ล้วนเป็นประเทศเล็ก ๆ มีเพียงอินโดนีเซียที่นับว่าเป็นประเทศใหญ่ แต่ก็ไม่สามารถจะแข่งขันกับประเทศที่กำลังพัฒนาแล้วได้ ไม่ว่าจะในด้านการเมือง เศรษฐกิจหรือวิชาการต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ควรร่วมมือกันในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวิชาการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศที่เจริญแล้ว

ไมตรี จุลลลย์ (2529) ได้วิจัยเรื่องประเทศไทยกับสหประชาชาติ พบว่า ความช่วยเหลือทางวิชาการที่ประเทศไทยได้รับมีด้วยกันหลายรูปแบบ คือ การให้ความช่วยเหลือในด้านเงินทุนกู้ยืม ให้ทุนการศึกษาและทุนแก่ข้าราชการไทย หรือนักศึกษารวมทั้งการให้ผู้เชี่ยวชาญมาเป็นที่ปรึกษาทำการวิจัยในด้านต่าง ๆ ผู้เขียนมีความเห็นว่าถ้ารัฐบาลไทยจะขอความช่วยเหลือในด้านวิชาการแล้ว ควรจะมุ่งขอความช่วยเหลือทางด้านทุนการศึกษามากกว่า

วันชัย ศิริรัตน์ (2524) ได้วิจัยพบว่า การที่ประเทศไทยจะเปลี่ยนนโยบายจากการเป็นผู้รับมาเป็นนโยบายฝั่งตนเอง โดยมีบทบาทในฐานะผู้ให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่ประเทศพัฒนาอื่น ๆ บ้าง ควรได้ปรับปรุงทั้งระบบงานบริหารราชการภายในของประเทศ และขบวนการรับความช่วยเหลือ ซึ่งจะทำให้การนำเอาความช่วยเหลือไปใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และนอกจากนั้นประเทศผู้ให้ก็สมควรที่จะปรับปรุงวิธีการให้ความช่วยเหลือของตนเอง เพื่อให้ประเทศผู้รับสามารถพึ่งตนเองได้ในอนาคต

อภิลาศ โอสถานนท์ (2521) ได้วิจัยพบว่า การสำรวจความเหมาะสมก่อนการลงทุนเป็นเรื่องที่ต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการจากต่างประเทศในลำดับสูง รัฐบาลควรยึดถือนโยบายที่จะเจาะจงหาทางตามแหล่งต่างประเทศ ที่มีความก้าวหน้าในเทคโนโลยีเฉพาะด้าน เพื่อให้ได้รายงานผลที่สามารถเชื่อถือได้จริง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจก่อนการลงทุนสำหรับโครงการเงินกู้ใหญ่ ๆ บางโครงการ ผู้ให้กู้ตั้งเงื่อนไขให้มีคณะผู้เชี่ยวชาญมาควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และแผนงานตามที่ได้กำหนดไว้ และความช่วยเหลือด้านวิชาการจากต่างประเทศ เป็นความต้องการอันรีบด่วนอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย

วิณะ สังกวาลย์ (2531) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดด้านความรู้คือ

1. ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินและพัสดุ งานสารบรรณ และบริหารงานวิชาการอย่างถูกต้อง

2. ผู้บริหารควรเป็นผู้รู้จักเลือกใช้นักวิชาการให้เหมาะสมกับงานและรู้จักบำรุงขวัญและกำลังใจรวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพอย่างเหมาะสม